

Наукові перспективи
Видавнича група

Bulletin of Science and Education

ВІСНИК науки та освіти
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

№ 4(46) 2026

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 4(46) 2026

Київ – 2026

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

№ 4(46) 2026

Kyiv – 2026

ISSN 2786-6165 Online

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

Ідентифікатор медіа R40-05847

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4\(46\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4(46))

«Вісник науки та освіти»: журнал. 2026. № 4(46) 2026. С. 5888

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління
(Рішення від 01.05.2026, № 1/5-26)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів гуманітарних наук та мистецтва

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходиться застосування тематика наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор:

Котельницький Назар Анатолійович – член-кореспондент Української Академії Наук, кандидат історичних наук, доцент кафедри мовної підготовки та міжкультурних комунікацій, ЗВО Університет трансформації майбутнього (Україна)

Редакційна колегія:

- ✓ *Азарова Лариса Євстахіївна* - докт.філол.наук, професор, завідувач кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету (Україна)
- ✓ *Берест Ігор Романович* - доктор історичних наук, професор кафедри медійних технологій, інформаційної та книжкової справи, Національного університету «Львівська політехніка» (Україна)
- ✓ *Беррі, Стівен* доктор історичних наук, професор, професор епохи Громадянської війни Коледжу мистецтв і наук Франкліна Університету Джорджії (США)
- ✓ *Вуколова Катерина Володимирівна* – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Україна)
- ✓ *Гурко Олена Василівна* - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)
- ✓ *Заур Алієв* доктор філософії з історії науки, доктор філософії з політичних наук, доцент, доцент Інституту філософії та соціології НАНА, Азербайджан (Азербайджан)

- Литовченко І.М., Лавриш Ю.Е., Зеліковська О.О., Чугай О.Ю., Загородня О.Ф.** 3892
САМОСПРЯМОВАНЕ НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІЗАЦІЇ: АНДРАГОГІЧНИЙ ПІДХІД
- Луценко В.О., Михайліченко М.В.** 3908
СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТЕНЦІАЛУ СІМ'Ї ТА ГРОМАДИ У ВИХОВАННІ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКОВОЇ ПОВЕДІНКИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
- Лучко В.М.** 3926
НЕОБХІДНІ ТА ДОСТАТНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ І МАТЕМАТИКИ
- Марсєв Д.А.** 3944
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У РОЗРІЗІ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗВО УКРАЇНИ
- Мариківська Г.А., Будянська В.А.** 3963
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО РОБОТИ З МОЛОДДЮ ЗАСОБАМИ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
- Мартинюк С.В., Генсерук Г.Р., Дмитрів А.В.** 3985
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВОГО ДИЗАЙНУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС
- Марченко О.Г.** 3999
МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ
- Матвійчук О.Є., Павленко Т.С.** 4015
КРАЩІ ПРАКТИКИ РОБОТИ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ І НАУКИ (за матеріалами бібліографічного дослідження)
- Матієвський В.В.** 4026
МЕТОДОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З КОМП'ЮТЕРНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ: СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ, СТРУКТУРА

УДК 37.035:355.233

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4\(46\)-3963-3984](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4(46)-3963-3984)

Мариківська Галина Анатоліївна кандидат педагогічних наук,
доцент, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0001-9561-9292>

Будянська Вікторія Анатоліївна кандидат педагогічних наук,
доцент, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0003-0621-4571>

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО РОБОТИ З МОЛОДДЮ ЗАСОБАМИ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Анотація. У статті досліджено процес формування готовності майбутніх фахівців до роботи з молоддю засобами військово-патріотичного виховання в сучасних соціокультурних умовах. Проаналізовано основні теоретичні підходи до визначення поняття «готовність до роботи з молоддю» та її складових компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного та особистісно-рефлексивного. Установлено взаємозв'язок між цими компонентами та їхній вплив на професійну підготовку фахівців, здатних ефективно реалізовувати завдання військово-патріотичного виховання.

Особливу увагу приділено педагогічним умовам, які забезпечують результативне формування готовності, серед яких: формування ціннісно-мотиваційної основи, інтеграція теоретичної підготовки з практичною діяльністю, застосування активних та інтерактивних методів навчання, забезпечення міждисциплінарного підходу, створення виховного середовища патріотичної спрямованості та розвиток здатності до рефлексії і професійного самовдосконалення.

Показано, що реалізація цих умов у комплексі забезпечує системний розвиток професійних компетентностей та ціннісно-мотиваційної готовності майбутніх фахівців, формує їхню здатність до ефективної педагогічної діяльності та взаємодії з молоддю.

Проаналізовано роль військово-патріотичних заходів у формуванні громадянської свідомості, патріотичних переконань та соціальної відповідальності молоді.

Доведено, що поєднання теоретичної підготовки і практичної діяльності, активна участь у волонтерських, спортивних, культурно-історичних та громадських ініціативах сприяє розвитку професійних умінь, лідерських якостей та відповідальності за результати роботи.

Результати дослідження свідчать про необхідність системного та комплексного підходу до підготовки майбутніх фахівців, який інтегрує знання, практичні навички, цінності та рефлексивні компетентності. Подальші дослідження доцільно спрямувати на вивчення ефективності цифрових та інтерактивних технологій у професійній підготовці, а також на порівняльний аналіз впливу різних форм військово-патріотичних заходів на розвиток готовності майбутніх фахівців.

Ключові слова: готовність до роботи з молоддю, військово-патріотичне виховання, професійна компетентність, мотиваційно-ціннісний компонент, когнітивний компонент, діяльнісний компонент, особистісно-рефлексивний компонент, педагогічні умови.

Marykivska Halyna Anatoliivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Humanities and Ukrainian Studies, Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0001-9561-9292>

Budianska Viktoriia Anatoliivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Pedagogy, Foreign Philology and Translation, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0003-0621-4571>

DEVELOPING READINESS TO WORK WITH YOUTH BY MEANS OF MILITARY PATRIOTIC EDUCATION

Abstract. The article examines the process of forming the readiness of future specialists to work with young people by means of military-patriotic education in modern socio-cultural conditions. The main theoretical approaches to defining the concept of "readiness to work with young people" and its components: motivational-value, cognitive, activity and personal-reflective are analyzed. The relationship between these components and their influence on the professional training of specialists capable of effectively implementing the tasks of military-patriotic education have been established.

Special attention is paid to pedagogical conditions that ensure the effective formation of readiness, including: the formation of a value-motivational basis, the integration of theoretical training with practical activities, the use of active and interactive teaching methods, the provision of an interdisciplinary approach, the creation of an educational environment with a patriotic orientation and the development of the ability to reflect and professional self-improvement. It is shown that the implementation of these conditions in a complex ensures the

systematic development of professional competences and value-motivational readiness of future specialists, forms their ability for effective pedagogical activity and interaction with young people.

The role of military-patriotic measures in the formation of civic consciousness, patriotic beliefs and social responsibility of young people is analyzed. It has been proven that the combination of theoretical training and practical activities, active participation in volunteer, sports, cultural-historical and public initiatives contributes to the development of professional skills, leadership qualities and responsibility for work results.

The results of the study indicate the need for a systematic and comprehensive approach to the training of future specialists, which integrates knowledge, practical skills, values and reflective competences. Further research should be directed to the study of the effectiveness of digital and interactive technologies in professional training, as well as to the comparative analysis of the impact of various forms of military-patriotic measures on the development of the readiness of future specialists.

Keywords: readiness to work with young people, military-patriotic education, professional competence, motivational-value component, cognitive component, activity component, personal-reflective component, pedagogical conditions.

Постановка проблеми. Сучасні суспільно-політичні обставини, зумовлені глибокими трансформаціями в українському суспільстві, воєнними загрозами та необхідністю консолідації нації, посилюють потребу в цілеспрямованому й системному вихованні молодого покоління на засадах національної та громадянської свідомості, патріотичних цінностей і відповідального ставлення до захисту держави. За таких умов військово-патріотичне виховання набуває особливого значення як складова цілісного педагогічного процесу, орієнтованого на формування активного громадянина-патріота, спроможного усвідомлювати власну роль у забезпеченні безпеки, стабільності та сталого розвитку суспільства й держави.

Разом із тим результативність реалізації завдань військово-патріотичного виховання значною мірою зумовлюється рівнем готовності фахівців до роботи з молоддю, їх професійною компетентністю, ціннісними орієнтаціями та здатністю використовувати відповідні педагогічні засоби й технології.

Робота з молоддю в межах військово-патріотичного виховання виходить за межі суто організаційно-методичної діяльності, виконуючи важливу виховну функцію, спрямовану на розвиток громадянської активності, утвердження національної ідентичності, формування соціальної

відповідальності та готовності молоді до свідомого виконання громадянського обов'язку.

Питання патріотичного та військово-патріотичного виховання, а також громадянського становлення молоді досить широко висвітлені в педагогічних дослідженнях. Водночас проблема формування готовності до роботи з молоддю засобами військово-патріотичного виховання як цілісного й системного педагогічного процесу залишається недостатньо розробленою. Зокрема, потребують подальшого наукового осмислення сутнісні та структурні характеристики готовності фахівців до такої діяльності, механізми її формування й педагогічні умови, що забезпечують ефективність роботи з молоддю в сучасному соціокультурному контексті.

Ураховуючи зазначене, особливої актуальності набуває науково-теоретичне обґрунтування процесу формування готовності до роботи з молоддю засобами військово-патріотичного виховання, що й визначило вибір теми цієї статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування готовності до роботи з молоддю, військово-патріотичного виховання та розвитку національної й громадянської свідомості широко представлені в працях сучасних вітчизняних і зарубіжних науковців. Так, А. Капська у своїх працях аналізує соціально-педагогічні аспекти роботи з молоддю, наголошуючи на значенні професійної готовності спеціалістів до реалізації виховних і соціалізаційних функцій. О. Вишневський зосереджується на концептуальних засадах національного виховання, визначаючи патріотизм як системоутворювальну цінність, що впливає на формування громадянської позиції молоді. Н. Ничкало досліджує проблеми професійної підготовки педагогічних кадрів, зокрема формування їхньої готовності до виховної діяльності в умовах суспільних трансформацій. В. Оржеховська розглядає виховну діяльність у позашкільному та молодіжному середовищі як важливий чинник розвитку соціальної активності та патріотичних якостей молоді. Т. Алексеєнко аналізує соціально-педагогічні умови громадянського та патріотичного виховання, акцентуючи увагу на взаємодії освітніх установ, громадських організацій та державних інституцій у роботі з молоддю.

Серед зарубіжних дослідників вагоме значення мають праці Ч. Тейлора, який у своїх дослідженнях підкреслює значення колективної ідентичності та моральних орієнтирів у формуванні громадянської свідомості, Б. Барбер розглядає активну громадянську участь як результат цілеспрямованого виховного впливу та демократичної освіти. Ю. Габермас акцентує увагу на комунікативній дії та публічній сфері як основі демократичного виховання й громадянської участі. Е. Еріксон розглядає

становлення ідентичності особистості, зокрема національної та громадянської, як ключовий етап розвитку молоді, що має важливе значення для розуміння мотиваційних основ патріотичної поведінки.

Аналіз зазначених наукових джерел свідчить, що сучасні дослідження дедалі більше орієнтуються на інтегративний підхід до формування готовності фахівців до роботи з молоддю, який поєднує військово-патріотичне виховання, громадянську освіту, професійну компетентність і ціннісно-мотиваційну сферу особистості. Водночас проблема визначення ефективних педагогічних механізмів і умов формування такої готовності потребує подальшого теоретичного узагальнення й наукового обґрунтування.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність значного масиву наукових праць, у яких висвітлюються проблеми патріотичного та військово-патріотичного виховання, громадянського розвитку молоді й професійної підготовки фахівців до виховної діяльності, у сучасному науково-педагогічному дискурсі все ще бракує систематизованого бачення формування готовності до роботи з молоддю засобами військово-патріотичного виховання як цілісного, інтегрованого педагогічного процесу.

Переважна частина досліджень зосереджена на окремих складових виховання або підготовки фахівців, що не дає змоги повною мірою розкрити їх взаємозв'язок і комплексний характер.

Разом із тим у наукових джерелах недостатньо повно окреслено педагогічні умови, які б цілеспрямовано забезпечували формування готовності до роботи з молоддю з урахуванням сучасних соціокультурних викликів, реалій воєнного стану та динамічних змін у молодіжному середовищі. Обмеженою залишається і розробка питань інтеграції військово-патріотичних заходів у систему професійної підготовки фахівців, а також узгодження освітніх, виховних і соціальних складових цього процесу. Тому зберігає свою актуальність потреба в комплексному науково-теоретичному обґрунтуванні процесу формування готовності до роботи з молоддю засобами військово-патріотичного виховання, що передбачає уточнення її змістово-структурних характеристик, визначення результативних педагогічних умов і механізмів реалізації, а також розроблення цілісного підходу до підготовки фахівців у сучасних умовах.

Мета статті – здійснити науково-теоретичний аналіз процесу формування готовності до роботи з молоддю засобами військово-патріотичного виховання та визначити педагогічні чинники й механізми, що забезпечують ефективність цього процесу в сучасних соціокультурних умовах.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**: з'ясувати зміст поняття «готовність до роботи з молоддю» та окреслити її основні компоненти в контексті військово-патріотичного виховання, проаналізувати роль військово-патріотичного виховання як засобу формування ціннісних орієнтацій і соціальної відповідальності молоді, визначити особливості впливу військово-патріотичних заходів на професійну підготовку фахівців до роботи з молоддю, обґрунтувати педагогічні умови, що сприяють результативному формуванню готовності до роботи з молоддю в системі військово-патріотичного виховання, узагальнити теоретичні підходи до проблеми формування готовності до роботи з молоддю та визначити перспективи її подальшого наукового осмислення.

Виклад основного матеріалу. Сучасний розвиток українського суспільства супроводжується зростанням вимог до виховання молодого покоління, зокрема щодо становлення національної та громадянської самосвідомості, формування відповідального громадянського ставлення та готовності до активної участі в суспільно-політичному житті країни. У цьому контексті військово-патріотичне виховання набуває особливої актуальності як важлива складова цілісного виховного процесу, спрямованого на утвердження національних цінностей, патріотизму та соціальної відповідальності молоді.

У Концепції національно-патріотичного виховання зазначено, що це виховання є складовою загального виховного процесу підростаючого покоління, головною метою якого є набуття молодими громадянами 14-35 річного віку соціального досвіду, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування особистісних рис громадянина Української держави, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, інтелектуальної, правової, трудової, екологічної культури [3].

Особливої актуальності набуває проблема розвитку національної та громадянської свідомості молоді в умовах суспільних змін, активних інформаційних впливів і трансформації ціннісних орієнтирів. За умови педагогічно виваженої організації мобілізаційна робота може стати ефективним засобом формування у молоді усвідомленого ставлення до громадянських обов'язків, національної ідентичності та соціальної відповідальності [4].

Не менш значущою є проблема підготовленості педагогічних кадрів до реалізації мобілізаційної роботи з молоддю. Сучасний педагог має виступати не лише транслятором знань, а й активним організатором виховного середовища, здатним використовувати ефективні форми та

методи роботи, враховувати вікові й психологічні особливості молоді та забезпечувати ціннісно-орієнтований характер виховного процесу [5].

Відтак, простежується об'єктивна суперечність між суспільною потребою в результативній мобілізаційній роботі з молоддю в системі військово-патриотичного виховання та недостатнім рівнем її теоретико-педагогічного обґрунтування. Подолання цієї суперечності зумовлює необхідність комплексного наукового аналізу теоретичних засад мобілізаційної роботи з молоддю, визначення її місця, ролі та педагогічних можливостей у сучасній системі військово-патриотичного виховання.

Поняття «готовність до роботи з молоддю» у педагогічній літературі визначається як інтегрована характеристика фахівця, що містить мотиваційно-ціннісні установки, професійні знання, практичні уміння і навички, а також здатність ефективно взаємодіяти з молоддю в процесі реалізації виховних завдань [1; 2; 4]. У контексті військово-патриотичного виховання така готовність передбачає здатність фахівця сприяти формуванню в молоді патріотичної свідомості, активної громадянської позиції та усвідомлення обов'язків щодо захисту держави.

Аналіз сучасних науково-педагогічних концепцій дає підстави виокремити ключові компоненти готовності фахівця до роботи з молоддю засобами військово-патриотичного виховання, які у своїй сукупності забезпечують цілісність і результативність такої діяльності.

Мотиваційно-ціннісний компонент характеризує внутрішню спрямованість особистості фахівця на виховну роботу з молоддю, охоплює усвідомлення соціальної значущості військово-патриотичного виховання, прийняття національних і громадянських цінностей, ідеалів служіння Батьківщині, відповідальності за майбутнє держави. Зміст цього компонента включає стійку громадянську позицію, позитивне ставлення до роботи з молоддю, наявність професійних мотивів, патріотичних переконань та готовність до активної участі у формуванні національної свідомості підростаючого покоління.

Когнітивний компонент відображає рівень теоретичної підготовленості фахівця і містить систему знань про сутність, мету, завдання, принципи, форми та методи військово-патриотичного виховання. Його зміст також охоплює знання історії та сучасного стану Збройних сил, національно-визвольної боротьби, державної символіки, а також психолого-педагогічні особливості молодіжного віку, що дозволяє адекватно добирати зміст і способи виховного впливу.

Діяльнісний компонент проявляється в здатності фахівця реалізувати набуті знання на практиці, містить сформованість умінь і навичок планування, організації та проведення військово-патриотичних заходів,

застосування інтерактивних, практико-орієнтованих і тренінгових методів роботи, створення виховного середовища, що сприяє розвитку активної громадянської позиції молоді. Важливою складовою цього компонента є вміння налагоджувати ефективну комунікацію, працювати в команді та залучати молодь до соціально значущої діяльності.

Особистісно-рефлексивний компонент передбачає здатність фахівця до критичного осмислення власної професійної діяльності. Його зміст полягає у вмінні здійснювати самооцінку результатів виховної роботи, аналізувати власні дії, виявляти професійні труднощі та шляхи їх подолання. Цей компонент також містить готовність до безперервного саморозвитку, підвищення професійної компетентності та адаптації до змінних соціокультурних і суспільно-політичних умов.

Зазначені компоненти у взаємозв'язку формують цілісну готовність фахівця до ефективної роботи з молоддю засобами військово-патріотичного виховання.

Аналіз структурних компонентів готовності фахівця до роботи з молоддю логічно зумовлює необхідність ґрунтовного вивчення психолого-педагогічного підґрунтя такої діяльності. Ефективність заходів із військово-патріотичного виховання безпосередньо залежить від того, наскільки глибоко педагог розуміє специфіку молодіжного віку, особливе соціальне становище молоді, її світоглядні орієнтири, систему цінностей та психологічні установки. Саме тому виникає нагальна потреба в детальному розгляді психолого-педагогічних характеристик молоді як ключового об'єкта виховного впливу в процесі формування патріотичної свідомості та громадянської відповідальності.

Розглядаючи молодь як специфічну соціально-вікову групу, варто насамперед відзначити високу динамічність її розвитку, що супроводжується інтенсивним становленням особистісної ідентичності. У цей період відбувається активне формування ціннісного фундаменту особистості та складний процес самовизначення – як професійного, так і громадянського. Така пластичність психіки робить молодих людей надзвичайно чутливими до впливів зовнішнього виховного середовища. У цьому контексті військово-патріотичне виховання стає важливим чинником, що спрямовує розвиток національної самосвідомості та виховує готовність до виконання обов'язку із захисту держави.

Аналіз молодіжного віку дозволяє виокремити такі риси, як підвищена емоційна лабільність, гостре прагнення до самоствердження та виражена потреба у визнанні власної соціальної значущості. Водночас молоді притаманне критичне, а подекуди й скептичне осмислення суспільних трансформацій. Попри прагнення до незалежності, молоді люди все ще

потребують авторитетних орієнтирів та рольових моделей. Ця особливість диктує доцільність залучення до виховного процесу персоналізованих прикладів героїзму.

Використання образів історичних постатей та сучасних захисників України дозволяє трансформувати абстрактні поняття патріотизму в конкретні зразки для наслідування.

Паралельно з внутрішніми психологічними процесами на формування особистості суттєво впливають соціальні характеристики молоді, зокрема її глибока інтегрованість у різноманітні спільноти та цифрові комунікативні мережі. Сьогодні світогляд молодих людей значною мірою формується під впливом глобального інформаційного простору та соціальних мереж, молодіжних субкультур, безпосереднього соціального оточення та неформальних груп.

З огляду на це, система військово-патріотичного виховання не може залишатися консервативною. Вона має гнучко враховувати актуальні інформаційні запити молоді, упроваджуючи сучасні комунікативні платформи та інтерактивні методики. Тільки через відкритий діалог, партнерську взаємодію та спільний пошук сенсів можна досягти реального залучення вихованців до державотворчих процесів.

Важливою віковою особливістю, яку неможливо ігнорувати, є притаманне молоді прагнення до активної дії та здобуття практичного досвіду. Теоретичне засвоєння знань без їх апробації в реальній діяльності часто залишається формальним. Відтак, найбільш дієвим інструментом військово-патріотичного виховання виступають практико-орієнтовані форми роботи, зокрема військово-спортивні ігри, волонтерські проєкти та благодійні ініціативи, громадянські акції національно-патріотичного спрямування.

Завдяки участі в таких заходах молодь не лише опановує необхідні навички, а й інтерналізує патріотичні цінності, перетворюючи їх на стійкі переконання та моделі відповідальної соціальної поведінки.

Урахування комплексу вікових та соціальних характеристик молоді є важливою умовою ефективності військово-патріотичного виховання. Саме ці характеристики мають визначати вектор вибору змісту, методів та організаційних форм педагогічного впливу. Системний підхід, що базується на розумінні внутрішнього світу молодої людини та її соціального контексту, дозволяє забезпечити гармонійний розвиток особистості, формування її громадянської зрілості та невід'ємної патріотичної свідомості.

Ефективність виховного та соціально-педагогічного впливу значною мірою визначається не лише рівнем професійних знань і вмінь, а й сформованістю внутрішньої мотивації до взаємодії з молодіжним

середовищем. Саме тому доцільним є розгляд мотиваційного компонента готовності як базової складової професійної діяльності з молоддю.

Мотиваційний компонент готовності до роботи з молоддю виступає фундаментальним внутрішнім двигуном, який визначає не лише спрямованість фахівця на активну та усвідомлену взаємодію, а й глибину його професійної відповідальності. В основі цього компонента лежить стійкий інтерес до актуальних проблем молодих людей та щире прийняття суспільної значущості просвітницької діяльності, що трансформує роботу з формального виконання обов'язків у справжнє покликання. Ця внутрішня налаштованість тісно переплетена з розгалуженою системою ціннісних орієнтацій, де ідеї громадянської активності, патріотизму та соціальної солідарності стають базисом для формування фахівця як авторитетного наставника, модератора й етичного прикладу для наслідування.

Усвідомлення власної ролі як орієнтира для молодого покоління дозволяє фахівцю встановлювати глибокі довірливі стосунки, що значно підвищує виховний потенціал кожного педагогічного впливу. Водночас розвинена мотивація виступає потужним каталізатором безперервного професійного саморозвитку, спонукаючи до активного опанування інноваційних форм роботи та гнучкої адаптації до динамічних соціокультурних умов і специфічних комунікативних практик молодіжного середовища. Саме завдяки високому рівню внутрішньої переконаності та ціннісної залученості фахівець зберігає творчий підхід, ініціативність та психологічну стійкість перед обличчям складних викликів, що зрештою забезпечує максимальну результативність, щирість та ефективність професійної діяльності в сучасних умовах.

Сформованість ціннісних орієнтацій, внутрішня готовність до взаємодії з молодіжним середовищем, а також усвідомлення соціальної значущості виховної діяльності потребують конкретних засобів і форм реалізації. У цьому контексті особливої ваги набувають засоби та форми військово-патріотичного виховання, які виступають дієвим середовищем формування готовності фахівців до роботи з молоддю, поєднуючи аксіологічні орієнтири з безпосереднім практичним досвідом діяльності.

Засоби військово-патріотичного виховання становлять комплекс матеріальних, інформаційних і духовно-культурних ресурсів, спрямованих на реалізацію виховних завдань та формування системи ціннісних орієнтацій молоді. До цієї групи належать історико-культурна спадщина українського народу, державні та національні символи, приклади самопожертви й героїзму борців за незалежність України та сучасних захисників держави, військово-історичні джерела, художня і документальна література, а також медіапродукти патріотичного спрямування. Залучення

зазначених засобів у процесі роботи з молоддю сприяє формуванню стійкого емоційно-ціннісного ставлення до Батьківщини та усвідомленню особистої причетності й відповідальності за її майбутній розвиток.

Форми військово-патріотичного виховання охоплюють упорядковані та організаційно визначені види діяльності, у межах яких розкривається виховний потенціал відповідних засобів. Традиційні форми, зокрема лекційні заняття, бесіди, тематичні зустрічі, уроки мужності, відвідування музеїв і меморіальних комплексів, забезпечують формування когнітивної основи патріотичної свідомості.

Разом із тим їх ефективність значно підвищується за умови поєднання з інтерактивними та діяльними формами, що більшою мірою відповідають віковим, психологічним і соціальним особливостям сучасної молоді.

Визначальну роль у формуванні готовності до роботи з молоддю відіграють практико-орієнтовані форми військово-патріотичного виховання. До них належать військово-спортивні ігри, навчально-тренувальні школи, тренінги з основ національної безпеки, цивільного захисту та домедичної допомоги, участь у волонтерських і благодійних проєктах, громадянських ініціативах і меморіальних заходах. Реалізація таких форм сприяє не лише поглибленню знань, а й розвитку організаторських здібностей, лідерського потенціалу, умінь командної взаємодії та навичок відповідального прийняття рішень, що є важливими складовими професійної готовності до роботи з молоддю.

Особливе місце в сучасній системі військово-патріотичного виховання посідають інноваційні форми діяльності, зокрема проєктні технології, квестові програми, рольові та ділові ігри, а також активне використання цифрових платформ і соціальних мереж. Такі форми дають змогу інтегрувати виховний процес у сучасний інформаційний простір, підвищуючи його доступність, привабливість і зрозумілість для молоді. Для майбутніх фахівців участь у подібній діяльності є простором апробації власних педагогічних підходів і сприяє формуванню готовності до професійної діяльності в умовах динамічного та мінливого соціального середовища.

Системне й комплексне використання різноманітних засобів і форм військово-патріотичного виховання забезпечує цілісне формування готовності до роботи з молоддю, гармонійно поєднуює мотиваційний, ціннісний і діяльнісний компоненти. Це, у свою чергу, створює необхідні передумови для підготовки фахівців, здатних до ефективної взаємодії з молоддю та її активного залучення до громадянської, суспільно значущої й державотворчої діяльності.

Прикладний досвід реалізації різноманітних військово-патріотичних ініціатив становить фундаментальну платформу для становлення фахової готовності до взаємодії з молодим поколінням, оскільки саме він забезпечує трансформацію абстрактних теоретичних ідей у площину реальної життєдіяльності та практичної взаємодії. У процесі безпосереднього залучення до такої активності відбувається не лише закріплення внутрішніх мотиваційних прагнень, а й кристалізація стійких світоглядних переконань разом із вишкілом професійно значущих умінь, що є необхідними для продуктивної та гнучкої комунікації в молодіжному середовищі.

Багатогранність форматів такої роботи охоплює освітній, виховний, соціальний та волонтерський вектори, де особливе місце посідають уроки мужності та живі зустрічі із захисниками України, ветеранами бойових дій і добровольцями, що дозволяє надати абстрактному поняттю захисту держави конкретного людського обличчя та сформувати в юнацтва глибоке емоційно-ціннісне ставлення до ідеї служіння Батьківщині. Завдяки такому синтезу історичної спадкоємності та викликів сучасності актуалізується персональна відповідальність кожного громадянина, водночас надзвичайно важливий сегмент практичного гарту становлять військово-спортивні заходи, навчальні школи, табори та інтенсивні тренінги з тактичної підготовки чи домедичної допомоги, які виховують фізичну стійкість, залізну дисципліну та вміння ефективно діяти в команді навіть у стресових обставинах. Для самого фахівця процес організації подібних заходів стає справжньою школою педагогічного управління, де відшліфовуються навички керівництва груповими процесами, координації дій та забезпечення максимально безпечного освітнього простору для розвитку особистості. Окрім того, дієвим інструментом патріотичного виховання є активне залучення молоді до волонтерства та благодійності, адже спільна участь у зборах гуманітарної допомоги чи підтримці родин військовослужбовців виховує в молодих людях емпатію, почуття солідарності та відповідальності за спільну справу, а фахівцям дає змогу суттєво вдосконалити організаторські здібності та навички партнерської взаємодії з різними громадськими інституціями. Не менш значущим у сучасних реаліях є цифровий вимір патріотичної роботи, де через соціальні мережі, онлайн-платформи та мультимедійні проєкти розширюються межі виховного впливу, що сприяє не лише залученню ширшої аудиторії, а й цілеспрямованому формуванню медіаграмотності, критичного сприйняття інформації та здатності чинити опір ворожій пропаганді в умовах гібридних загроз. Таким чином, системна практична діяльність у військово-патріотичній сфері є важливим чинником інтеграції ціннісних, мотиваційних та діяльнісних аспектів підготовки, створюючи цілісні умови для набуття

реального досвіду виховної роботи, професійного вдосконалення та зміцнення активної громадянської позиції як у молоді, так і у фахівців, які спрямовують свою діяльність на благо суспільства.

Ефективність комплексного застосування різних засобів і форм військово-патріотичного виховання, спрямованого на цілісне формування готовності до роботи з молоддю та набуття практичного досвіду реалізації військово-патріотичних ініціатив, потребує цілеспрямованого визначення й наукового обґрунтування педагогічних умов. Опрацювання науково-педагогічних джерел, узагальнення практики та результати проведеного дослідження дали підстави виокремити такі педагогічні умови, реалізація яких забезпечує результативність означеного процесу:

1. Формування ціннісно-мотиваційного підґрунтя майбутніх фахівців є важливою педагогічною умовою ефективної підготовки до роботи з молоддю у сфері військово-патріотичного виховання, адже саме сукупність ціннісних орієнтацій і мотиваційних настанов визначає професійну спрямованість особистості, рівень усвідомлення соціальної значущості обраної діяльності та готовність до відповідальної виховної взаємодії з молодим поколінням. Ця складова готовності охоплює сформованість стійких патріотичних установок, активної громадянської позиції, національної самосвідомості, шанобливого ставлення до історико-культурної спадщини та Збройних Сил України, а також усвідомлення особистої причетності до справи захисту держави. Для майбутнього фахівця принципово важливим є не лише засвоєння теоретичних засад військово-патріотичного виховання, а й їх внутрішнє прийняття, що забезпечує щирість, переконливість і виховну дієвість педагогічного впливу на молодь. Мотиваційний аспект зазначеної педагогічної умови виявляється в наявності внутрішньо зумовленого прагнення до професійної діяльності у сфері військово-патріотичного виховання, готовності до ініціативної, відповідальної та соціально значущої діяльності з молоддю. Саме внутрішня мотивація спонукає майбутніх фахівців до активної участі у виховних заходах, волонтерських проєктах, громадських та військово-патріотичних ініціативах, а також сприяє подоланню труднощів професійного становлення.

Формування ціннісно-мотиваційного підґрунтя відбувається шляхом цілеспрямованого залучення здобувачів освіти до аксіологічно орієнтованого освітнього середовища, що передбачає використання історико-патріотичного матеріалу, прикладів мужності й служіння Батьківщині, організацію зустрічей з військовослужбовцями, ветеранами та волонтерами, а також осмислення актуальних суспільних викликів. Вагому роль у цьому процесі відіграють дискусійні форми роботи, рефлексивні завдання та

аналіз морально-етичних ситуацій, які сприяють формуванню відповідального ставлення до майбутньої виховної діяльності. Важливим елементом цієї педагогічної умови є розвиток професійної спрямованості та педагогічної рефлексії майбутніх фахівців, що проявляється в здатності узгоджувати власні ціннісні орієнтири з вимогами майбутньої професійної ролі, критично оцінювати рівень власної готовності до роботи з молоддю та орієнтуватися на постійне самовдосконалення. Це забезпечує не лише стійкість професійних мотивів, а й їх перехід у внутрішню потребу здійснювати військово-патріотичне виховання на належному професійному рівні.

2. *Поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю* є однією з визначальних педагогічних умов формування готовності майбутніх фахівців до роботи з молоддю в системі військово-патріотичного виховання, оскільки саме воно забезпечує трансформацію набутих знань у дієвий професійний досвід та їх ефективне застосування в процесі реальної виховної взаємодії з молоддю.

Теоретична складова підготовки охоплює засвоєння майбутніми фахівцями знань з педагогіки, психології, історії, основ військової справи, громадянського й військово-патріотичного виховання, а також нормативно-правових засад відповідної діяльності. Водночас результативність теоретичної підготовки істотно зростає за умови її систематичного поєднання з практичною діяльністю, що реалізується під час організації та проведення військово-патріотичних заходів, військово-спортивних змагань, роботи в молодіжних об'єднаннях, таборах, гуртках і волонтерських проєктах.

Практична діяльність створює передумови для формування комплексу професійних умінь і навичок, зокрема здатності планувати та реалізовувати виховні заходи, організовувати групову роботу з молоддю, добирати адекватні форми й методи військово-патріотичного виховання, ефективно здійснювати комунікацію та приймати виважені рішення в нестандартних педагогічних ситуаціях. У процесі безпосередньої роботи з молоддю майбутні фахівці набувають досвіду педагогічної гнучкості, розвивають лідерські якості та відповідальне ставлення до результатів власної діяльності.

Вагомою складовою інтеграції теоретичної та практичної підготовки є організація педагогічної практики, навчально-польових занять і моделювання реальних умов військово-патріотичної діяльності, що дозволяє перевірити рівень сформованості професійних умінь, скоригувати знання та підвищити впевненість у власних професійних можливостях. Такі форми роботи сприяють формуванню готовності діяти в умовах підвищеної відповідальності та психологічного навантаження.

Ефективна реалізація цієї педагогічної умови передбачає широке використання практикоорієнтованих методів навчання, зокрема аналізу педагогічних ситуацій, проблемно-пошукових завдань, проєктної діяльності, тренінгів, рольових ігор і кейс-методів. Це активізує навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти та сприяє розвитку здатності до самостійного й обґрунтованого прийняття рішень у процесі роботи з молоддю.

Невід'ємним елементом інтеграції теорії та практики є рефлексивний супровід практичної діяльності, що полягає в аналізі власного досвіду, оцінюванні досягнутих результатів, виявленні труднощів і визначенні шляхів їх подолання. Рефлексія забезпечує усвідомлення особистісного й професійного зростання, сприяє корекції професійної поведінки та вдосконаленню індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Інтеграція теоретичної підготовки з практичною діяльністю створює умови для формування стійкої готовності майбутніх фахівців до роботи з молоддю в системі військово-патріотичного виховання, забезпечує розвиток професійної компетентності, накопичення практичного досвіду та здатність ефективно реалізовувати військово-патріотичні ініціативи в сучасному соціокультурному середовищі.

3. Використання активних та інтерактивних методів навчання є ще однією важливою педагогічною умовою формування готовності майбутніх фахівців до роботи з молоддю в системі військово-патріотичного виховання, оскільки воно забезпечує перехід від пасивного засвоєння знань до їх усвідомленого застосування та активної професійної діяльності. Такі методи сприяють формуванню суб'єктної позиції здобувачів освіти, розвитку професійного мислення та здатності ефективно діяти в умовах реальної виховної практики.

Активні та інтерактивні методи передбачають організацію взаємодії здобувачів освіти через обговорення проблемних ситуацій, аналіз педагогічних кейсів, ухвалення рішень та виконання практичних завдань. У контексті військово-патріотичного виховання доцільним є застосування тренінгів, дискусій, дебатів, рольових ігор, моделювання виховних ситуацій, кейс-методів та проєктної діяльності, що максимально наближає освітній процес до умов майбутньої професійної діяльності.

Застосування зазначених методів сприяє глибокому засвоєнню теоретичних знань через їх практичне опрацювання та осмислення. Інтерактивні форми навчання також розвивають здатність працювати в команді, аргументовано висловлювати власну позицію, слухати та враховувати думки інших, що є необхідними компетентностями для ефективної роботи з молоддю.

Особливу увагу слід приділяти розвитку комунікативних, організаторських і лідерських якостей здобувачів освіти. У процесі виконання групових завдань і реалізації спільних проєктів майбутні фахівці набувають досвіду керівництва, розподілу ролей, відповідальності за результати колективної діяльності та навичок вирішення конфліктних ситуацій, що можуть виникати під час роботи з молоддю.

Важливою складовою цієї педагогічної умови є рефлексивний супровід активної діяльності, який передбачає аналіз власного досвіду, оцінювання досягнутих результатів, визначення труднощів та шляхів їх подолання. Рефлексія формує усвідомлення особистісного та професійного розвитку, сприяє самокорекції та вдосконаленню індивідуального стилю педагогічної діяльності.

4. Забезпечення міждисциплінарного підходу є вагомим педагогічним умовою формування готовності майбутніх фахівців до роботи з молоддю в системі військово-патріотичного виховання, оскільки воно дозволяє поєднати знання та компетентності з різних галузей науки для комплексного вирішення завдань виховної діяльності. Такий підхід сприяє формуванню цілісного розуміння професійних завдань, розвитку системного мислення та підвищує ефективність педагогічного впливу на молодь.

Міждисциплінарний підхід передбачає інтеграцію знань із педагогіки, психології, історії, соціології, політології, військової справи та правознавства з практикою військово-патріотичного виховання. Це дозволяє майбутньому фахівцю не лише оперувати теоретичними знаннями, а й комплексно застосовувати їх у практичних ситуаціях, ураховуючи соціальні, психологічні та правові аспекти роботи з молоддю.

Реалізація міждисциплінарного підходу забезпечує системність підготовки, формуючи здатність урахувувати взаємозв'язок різних складових виховного процесу. Наприклад, у процесі організації військово-спортивного заходу одночасно використовують історичні знання, психологічні методи мотивації, педагогічні прийоми роботи з групою та принципи безпеки, що сприяє розвитку у здобувачів освіти навичок комплексного планування та реалізації виховних ініціатив.

Важливою складовою є використання інтеграційних завдань, які стимулюють синтез знань з різних дисциплін, обґрунтоване прийняття рішень та прогнозування результатів виховної діяльності. До таких завдань належать розробка проєктів, тематичних програм, кейсів і дослідницьких робіт, що моделюють реальні ситуації військово-патріотичної практики.

Міждисциплінарний підхід також сприяє розвитку критичного та творчого мислення, що є необхідними професійними компетентностями майбутніх фахівців. Здобувачі освіти набувають умінь аналізувати

інформацію з різних джерел, порівнювати альтернативні підходи, урахувати соціальні, психологічні та культурні чинники та приймати комплексні рішення, спрямовані на ефективне виховання молоді, тобто забезпечення міждисциплінарного підходу створює умови для цілісного розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців, формування системного та аналітичного мислення, інтеграції теоретичних знань і практичних навичок, що є основою результативної роботи з молоддю в системі військово-патріотичного виховання.

5. *Створення виховного середовища патріотичної спрямованості* є також важливою педагогічною умовою формування готовності майбутніх фахівців до роботи з молоддю в системі військово-патріотичного виховання, оскільки воно визначає контекст і забезпечує основу, у якій реалізуються всі інші педагогічні умови. Патріотично орієнтоване середовище формує у здобувачів освіти ціннісні орієнтири, стимулює внутрішню мотивацію до професійної діяльності та підтримує усвідомлення соціальної значущості їхньої роботи з молоддю.

Таке середовище охоплює комплекс матеріальних, соціальних і психологічних умов, що сприяють формуванню громадянської та національної ідентичності, поваги до державних символів, історико-культурної спадщини та Збройних Сил України. До його складових належать відповідно обладнані навчальні та спортивні приміщення, наявність музейних і меморіальних матеріалів, інтерактивних історико-патріотичних ресурсів, а також створення сприятливого соціально-психологічного клімату, що забезпечує підтримку, взаємоповагу та ефективну співпрацю між учасниками освітнього процесу.

Перебування в такому середовищі надає здобувачам освіти можливість безпосередньо долучатися до різноманітних патріотичних ініціатив, брати участь у військово-спортивних та громадських заходах, волонтерських проектах, культурно-історичних експедиціях і тематичних тренінгах. Це сприяє розвитку практичних умінь організації та проведення заходів, ефективної взаємодії з молоддю, формуванню лідерських якостей та відповідальності за результати власної діяльності.

Особливою складовою патріотично спрямованого виховного середовища є психолого-педагогічна підтримка, що містить наставництво, коучинг, групові обговорення та рефлексивні практики. Вона дозволяє здобувачам освіти усвідомлювати власні цінності, критично оцінювати професійні дії, коригувати поведінку та розвивати внутрішню мотивацію до ефективної роботи з молоддю.

Окрім того, перебування в патріотично орієнтованому середовищі сприяє формуванню стійкої ціннісно-мотиваційної позиції майбутніх

фахівців, оскільки воно забезпечує регулярну практику навичок військово-патріотичного виховання, підтримує усвідомлення соціальної значущості діяльності та дозволяє спостерігати результати впливу на молодь. Відтак, формування виховного середовища патріотичної спрямованості створює необхідну основу для реалізації інших педагогічних умов, сприяє комплексному розвитку професійної компетентності, ціннісно-мотиваційної готовності, практичних умінь і рефлексивної здатності майбутніх фахівців, забезпечуючи високий рівень результативності їхньої роботи у сфері військово-патріотичного виховання.

б. Розвиток здатності до рефлексії, самооцінки та безперервного професійного самовдосконалення є ще однією педагогічною умовою, що забезпечує формування готовності майбутніх фахівців до ефективної роботи з молоддю в системі військово-патріотичного виховання. Ця умова спрямована на усвідомлене осмислення власного досвіду, аналіз результатів діяльності та визначення шляхів удосконалення професійних знань, умінь і навичок, що підвищує ефективність виховного впливу та професійну компетентність.

Рефлексивна діяльність передбачає систематичне оцінювання власних дій, аналіз успіхів і недоліків, зіставлення реальних результатів із очікуваними та визначення напрямів подальшого розвитку, сприяє формуванню критичного мислення, здатності приймати обґрунтовані рішення та підвищує усвідомлену відповідальність у професійній діяльності.

Самооцінка як компонент рефлексії дозволяє здобувачам освіти визначати рівень володіння компетентностями, усвідомлювати сильні та слабкі сторони власної підготовки та спрямовувати зусилля на розвиток тих навичок, що потребують удосконалення. Регулярна практика самооцінювання стимулює внутрішню мотивацію до професійного зростання та формує відповідальне ставлення до результатів власної діяльності.

Безперервне професійне самовдосконалення реалізується через активне здобуття нових знань, розвиток практичних умінь, удосконалення комунікативних і організаторських компетентностей, освоєння сучасних методів та технологій військово-патріотичного виховання. Воно містить участь у тренінгах, семінарах, науково-методичних заходах, проєктній діяльності та практичних виховних ініціативах.

Особливе значення розвитку рефлексивних умінь полягає в їх інтеграції з іншими педагогічними умовами, що дозволяє майбутнім фахівцям поєднувати теоретичні знання і практичні навички, оцінювати ефективність активних методів навчання, урахувати вплив виховного середовища та міждисциплінарного підходу на результативність роботи з молоддю.

Таким чином, розвиток здатності до рефлексії, самооцінки та безперервного професійного самовдосконалення формує у майбутніх фахівців стійку професійну позицію, підвищує їх самостійність, відповідальність і готовність до результативної діяльності в системі військово-патріотичного виховання, забезпечуючи постійне підвищення якості їхньої роботи.

Реалізація виокремлених педагогічних умов створює цілісну систему, спрямовану на формування готовності майбутніх фахівців до роботи з молоддю в системі військово-патріотичного виховання. Кожна умова виконує взаємодоповнювальну роль у професійній підготовці: формування ціннісно-мотиваційної основи визначає внутрішню спрямованість, професійну мотивацію та усвідомлення соціальної значущості діяльності; інтеграція теоретичної підготовки з практичною діяльністю дозволяє поєднувати знання з конкретними вміннями та компетентностями; застосування активних і інтерактивних методів навчання сприяє розвитку практичних умінь, комунікативної та організаторської компетентності; міждисциплінарний підхід забезпечує системне поєднання знань з різних галузей, необхідних для комплексного вирішення виховних завдань; створення патріотично спрямованого виховного середовища формує ціннісні орієнтири та сприяє практичній реалізації виховних ініціатив; розвиток здатності до рефлексії, самооцінки та безперервного професійного самовдосконалення підвищує стійкість професійних мотивів, забезпечує критичне осмислення власної діяльності та готовність до постійного розвитку.

Особливу увагу слід звернути на комплексний характер взаємодії цих педагогічних умов. Саме їх гармонійне поєднання забезпечує цілісну підготовку майбутніх фахівців, у якій знання, практичні навички та внутрішня мотивація функціонують як єдина система, здатна ефективно впливати на молодь та реалізовувати завдання військово-патріотичного виховання.

Реалізація зазначених умов створює сприятливий педагогічний простір, у якому майбутні фахівці не лише набувають професійних знань і практичних умінь, а й формують власну професійну позицію, усвідомлюють соціальну значущість своєї діяльності та здатні результативно працювати з молоддю. Взаємозв'язок педагогічних умов забезпечує комплексний розвиток когнітивного, діяльнісного, ціннісно-мотиваційного та рефлексивного компонентів готовності, створюючи стійку основу для ефективної педагогічної діяльності та успішного впровадження військово-патріотичних програм у практику роботи з молоддю.

Узагальнення теоретичних підходів до проблеми формування готовності майбутніх фахівців дозволяє систематизувати наявні наукові

уявлення та підкреслити ключові аспекти, що визначають ефективність цього процесу. Сучасна педагогічна наука розглядає готовність як комплексну професійну якість, що містить когнітивний, діяльнісний, ціннісно-мотиваційний та рефлексивний компоненти, взаємодія яких забезпечує цілісність підготовки. Когнітивний компонент формує знання про особливості роботи з молоддю, засади військово-патріотичного виховання та психологічно-соціокультурні аспекти педагогічного процесу; діяльнісний – практичні уміння та навички організації виховних заходів і взаємодії з молоддю; ціннісно-мотиваційний – внутрішню готовність до педагогічної діяльності, патріотичні переконання та усвідомлення соціальної значущості роботи; рефлексивний – здатність до аналізу власної діяльності, самооцінки та постійного професійного самовдосконалення.

Комплексна реалізація педагогічних умов і принципів теоретичних підходів підкреслює системність, міждисциплінарність та комплексність підготовки майбутніх фахівців. Поєднання знань, практичних умінь, ціннісно-мотиваційної спрямованості та здатності до рефлексії формує цілісну професійну готовність, у якій всі компоненти функціонують як єдина система, здатна ефективно впливати на молодь та реалізовувати завдання військово-патріотичного виховання. Узагальнення характеристик педагогічних умов та теоретичних підходів демонструє необхідність системного, комплексного та взаємопов'язаного підходу до формування готовності майбутніх фахівців до роботи з молоддю, забезпечуючи ефективність і результативність педагогічної діяльності.

Висновок. У результаті дослідження було здійснено науково-теоретичний аналіз процесу формування готовності майбутніх фахівців до роботи з молоддю засобами військово-патріотичного виховання. Установлено, що готовність є комплексною професійною якістю, що містить мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, особистісно-рефлексивний компоненти. Доведено, що ефективність формування готовності забезпечується реалізацією ключових педагогічних умов: формування ціннісно-мотиваційної основи, інтеграції теоретичної підготовки з практичною діяльністю, застосування активних і інтерактивних методів навчання, міждисциплінарного підходу, створення патріотично спрямованого виховного середовища та розвитку здатності до рефлексії і постійного професійного самовдосконалення. Узагальнення теоретичних підходів підкреслює, що лише системний та комплексний підхід, у якому знання, практичні уміння, цінності та мотивація функціонують як єдина цілісна система, забезпечує не лише ефективність педагогічної діяльності, а й формує у майбутніх фахівців внутрішню готовність брати активну участь у соціальному і громадському житті, впливати на розвиток патріотичних

цінностей у молоді та відповідально реалізовувати завдання військово-патріотичного виховання в сучасних соціокультурних умовах.

Перспективи подальших наукових досліджень можуть бути спрямовані на розширення та поглиблення знань щодо процесу формування готовності майбутніх фахівців до роботи з молоддю у сфері військово-патріотичного виховання. Зокрема, перспективним є вивчення ефективності інтеграції цифрових та інтерактивних технологій у процес професійної підготовки, які здатні підвищувати рівень мотиваційно-ціннісного та когнітивного компонентів готовності. Також доцільним є проведення порівняльних досліджень щодо впливу різних форм військово-патріотичних заходів на розвиток професійної готовності та соціальної відповідальності молоді, що дозволить визначити оптимальні методичні стратегії та педагогічні механізми для ефективного впровадження військово-патріотичного виховання в сучасних умовах.

Література:

1. Ашиток, Н. І. Підготовка студентів до патріотичного виховання школярів в умовах війни / Н. І. Ашиток // Молодь і ринок. – 2023. – № 4/212. – С. 11–15.
2. Буклов, Ю. Змістові компоненти національно-патріотичного виховання учнівської молоді / Ю. Буклов // Молодь і ринок. – 2018. – № 3 (158). – С. 136–140.
3. Концепція національно-патріотичного виховання молоді / Міністерство оборони України. – 2021. – Режим доступу: <https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/konceptziya-naczionalno-patriotichnogo-vihovannya-molodi-1>
4. Пантюк, Т., Невмержицька, О., Суховерський, В. Сутність національного та військово-патріотичного виховання дітей і молоді в системі сучасної освіти України / Т. Пантюк, О. Невмержицька, В. Суховерський // Молодь і ринок. – 2024. – Вип. 12. – С. 25–32.
5. Скирда, Т. С. Реалізація військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді у ЗЗСО на уроках фізичної культури / Т. С. Скирда // Інновації в освіті. – 2025. – Вип. 7. – С. 66–72.

References:

1. Ashytok, N. I. (2023). Pidhotovka studentiv do patriotichnoho vykhovannia shkoliariv v umovakh viiny [Preparation of students for patriotic education of schoolchildren in the conditions of war]. *Molod i rynek – Youth and the market*, 4/212, 11-15 [in Ukrainian].
2. Buklov Yu. (2018). Zmistovi komponenty natsionalno-patriotichnoho vykhovannia uchnivskoi molodi [Content components of national-patriotic education of schoolchildren]. *Molod i rynek – Youth and the market*, 3 (158), 136-140 [in Ukrainian].
3. Kontseptsiiia natsionalno patriotichnoho vykhovannia [The concept of national patriotic education of youth]. : <https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/konceptziya-naczionalno-patriotichnogo-vihovannya-molodi-1> [in Ukrainian].
4. Pantiuk, T., Nevmerzhytska, O., Sukhoverskyi, V. (2024). Sutnist natsionalnoho ta viiskovo patriotichnoho vykhovannia ditei i molodi v systemi suchasnoi osvity Ukrainy [The essence of national and military patriotic education of children and youth in the modern education system of Ukraine]. *Molod i rynek – Youth and the market*, 12, 25–32 [in Ukrainian].

5. Skyrda, T. S. (2025). Realizatsiia viiskovo patriotychnoho vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi u ZZSO na urokakh fizychnoi kultury [Implementation of military-patriotic education of children and student youth in a general secondary education institution in physical education classes]. *Innovatsii v osviti – Innovations in education*, 7, 66–72 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 11.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.04.2026